

Sygn. akt I UK 531/16

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania P. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. adw. T. K. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego w (...) 135 zł (sto trzydzieści pięć) tytułem zwrotu
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z
urzędu w postępowaniu kasacyjnym przy czym kwotę tę należy
podwyższyc o obowiązującą stawkę podatku VAT.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 24 lutego 2015 r. oddalił apelację wnioskodawcy P. K. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z 17 marca 2014 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji pozwanego z 23 września 2013 r., odmawiającej mu prawa do renty socjalnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do

pracy ze względu na upośledzenie umysłowe i dysharmonijny rozwój zdolności manualnych i werbalnych. Wnioskodawca powinien mieć profesjonalnego pełnomocnika. Nie został pouczone już przed Sądem pierwszej instancji o możliwości jego ustanowienia, przez co nie zostały złożone jakiekolwiek zastrzeżenia do opinii biegłej. Doszło do nieważności postępowania, ponieważ powód był pozbawiony możliwości obrony swych praw – prawa do renty socjalnej. Sąd nie rozważał możliwości przyznania stronie pełnomocnika z urzędu. Wnioskodawca był nieporadny i nie znał reguł postępowania cywilnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Odwołuje się do nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c., wynikającej z nieustanowienia przez Sąd z urzędu dla wnioskodawcy fachowego pełnomocnika.

Zarzut ten nie jest zasadny z następujących przyczyn.

Przyczyna nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c. nie jest bezwzględną podstawą nieważności postępowania (jak przyczyny z pkt 1-4), lecz podlega ocenie czy naruszenie prawa procesowego pozbawiło stronę możliwości obrony jej praw.

Pełnomocnika ustanawia się na wniosek strony, który w sprawie nie został złożony. Jeżeli przyjąć twierdzenie, że Sąd nie pouczył skarżącego o prawie złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika (art. 5 k.p.c.), to należy ocenić taką sytuację w kontekście działania Sądu z urzędu i ustanowienia pełnomocnika, gdy strona nie ma zdolności postulacyjnej albo jest ewidentnie nieporadna lub zdradza objawy choroby psychicznej. Takiej gorszej sprawności psychofizycznej wnioskodawcy w sprawie nie ustalono. Ze względu na dochodzone świadczenie przedmiotem ustaleń był stan zdrowia wnioskodawcy w aspekcie jego zdolności do pracy. Nie ustalono całkowitej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Ustalenia na których oparto zaskarżony wyrok wiążą na etapie przedsądu w ocenie podstawy przedsądu (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z uzasadnienia wyroku wynika, iż

dopuszczono dowody z opinii biegłych lekarzy psychologa i psychiatry. Lekarze stwierdzili u wnioskodawcy globalną sprawność intelektualną na poziomie lekkiego upośledzenia umysłowego. Dysharmonijny rozwój poszczególnych zdolności. Wnioskodawca ma prawidłowy tok myślenia, a nastrój i napęd psychoruchowy w granicach normy. Nie jest całkowicie niezdolny do pracy zarobkowej. Taki stan zdrowia nie musiał skłaniać Sądu do ustanowienia wnioskodawcy pełnomocnika z urzędu.

Nawet gdy założyć, że ustanowienie pełnomocnika było potrzebne (art. 117 § 5 k.p.c.), to otwiera to pytanie o wpływ potencjalnego uchybienia na wynik sprawy. Naruszenie prawa procesowego ocenia się z perspektywy całego postępowania i jego wpływu na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Skarżący zarzuca, że ustanowienie pełnomocnika pozwoliłoby mu na złożenie zastrzeżeń do opinii biegłej. Rzecz jednak w tym, iż tak ogólny zarzut nie jest wystarczający, albowiem skarżący nie podważa opinii biegłej pod względem metodycznym lub merytorycznym. O wyniku sprawy decyduje prawo materialne oraz ustalenia stanu faktycznego. Zarzut skarżącego powinien więc przekładać się na inne zarzuty procesowe, przykładowo rozstrzygnięcia sprawy przy niedostatecznym wyjaśnieniu spornych okoliczności (art. 217 § 3 k.p.c.) albo orzeczenia z pominięciem zebranego materiału (art. 382 k.p.c.). Nie można nie zauważyć, iż wnioskodawca wcześniej dwukrotnie składał wnioski o rentę socjalną, które nie zostały uwzględnione. Sama zaś sprawa nie należała do skomplikowanych jurydycznie. Uprawnione jest więc stwierdzenie, że w okolicznościach sprawy, w której istotą sporu są ustalenia faktów odnoszących się do stanu zdrowia i zdolności do pracy, brak fachowego pełnomocnika zasadniczo nie może być uznany za powodujący pozbawienie strony możliwości obrony jej praw (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 sierpnia 2012 r., II UK 337/11).

We wniosku nie wykazano też oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zarzuty wniosku nie podważają ustaleń stanu faktycznego i odpowiadającej im oceny w stosowaniu prawa materialnego. Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, które stanowią odrębny element skargi i nie zastępują podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. ani jej uzasadnienia.

Z tych motywów, z braku zasadnej podstawy przedsądu, orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczone na podstawie § 2 ust. 3, § 12 ust. 2, § 13 ust. 4 pkt 2, § 19 – 20 rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.